תורה אור

"בלא עת נדתה" (*על נדתה) סמוך לנדתה ואין לי אלא סמוך לנדתה, מופלג לנדתה יום אחד מנין? ת"ל "או כי תזוב" אין לי אלא יום אחד מנין לרבות מופלג שנים שלשה ארבעה חמשה ששה ושבעה שמונה תשעה עשרה מנין? אמרת מה מצינו ברביעי שראוי לספירה וראוי לזיבה אף אני אביא העשירי שראוי לספירה וראוי לזיבה, ומנין לרבות אחד עשר ת"ל "בלא עת נדתה", יכול שאני מרבה אף שנים עשר אמרת לאו, ומה ראית לרבות אחד עשר ולהוציא שנים עשר? מרבה אני אחד עשר שראוי לספירת "או כי תזוב" ומוציא אני י"ב שאין ראוי לספירת "או כי תזוב" ואין לי אלא שלשה ימים, שני ימים מנין ת"ל "ימי", יום אחד מנין? ת"ל "כל ימי", "טמאה" מלמד שמטמאה את בועלה כנדה, "היא" היא מטמאה את בועלה ואין הזב מטמא מה שהוא בועל, והלא דין הוא ומה היא שאינה מטמאה בראיות כבימים, מטמאה את בועלה, הוא שמטמא בראיות כבימים אינו דין שמטמא מה שהוא בועל? ת"ל "היא" היא מטמאה את בועלה, ואין הזב מטמא מה שהוא בועל א] ומנין שהוא עושה משכב ומושב? ת"ל "כמשכב נדתה" ואין לי אלא שלשה ימים, שני ימים מנין ת"ל "ימי", יום אחד מנין ת"ל "כל ימי", ומנין *שסופרת אחד לאחד ת"ל "יהיה לה" ב] יכול תספור שבעה לשנים ודין הוא ומה הוא שאין סופר אחד לאחד סופר שבעה לשנים, היא שסופרת אחד לאחד אינו דין שתספור שבעה לשנים ת"ל "יהיה לה" אינה סופרת אלא יומה אלמא קראי נינהו? לר"ע קראי, לר' אלעזר בן עזריה הלכתא. א"ל *רב שמעיה לר' אבא אימא ביממא תהוי זבה בליליא תהוי נדה? א"ל עלך אמר קרא "על נדתה" סמוך לנדתה, סמוך לנדתה אימת הוי, בליליא, וקא קרי לה זבה תנא *דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר "הליכות עולם לו" אל תקרי הליכות אלא הלכות:

הדרן עלך תינוקת וסליקא לה מסכת נדה

בלא עת נדתה. איט אומר לך אלא ברואה שלשה אחר ימי נדתה סמוך לנדתה שראתה יום ראשון אחר ז' ימי נדתה וראתה שמיני ותשיעי ועשירי: **או כי תזוב.** לרבות רואה ט' וי' ואחד עשר: **מנין לרבות שנים שלשה כו'.** שכולן יש להן דין אחד: **אמרת מה מצינו ברביעי.** לימים שאחר הנדה: **שהוא ראוי.** לספירת נקיים אם ראתה אב"ג ופסקה: **וראוי לזיבה.** (א) להצטרף עם בג"ד אם לא ראתה בא' דהא אתרבי מופלג יום אחד מקרא דאו כי תזוב ג) דהיינו בג"ד אף אני מרבה כל אלו עד י' ויו"ד בכלל [שהן ראויין לספירה אם ראתה שלשה ראשונים משכי ז' נקיים] עד שיהו נמי נראין לזיבה באיזה מהם שתראה שלשה רצופין: **מנין לרבות י"א.** שיצטרף עם הראשונים לזיבה לג' רצופין ואע"ג שאינו ראוי לספירת נקיים של זיבת ג' ראשונים: **ת"ל בלא עת נדתה.** ואפילו מופלג לימים הרבה: **יכול.** כיון דכתיב "בלא עת נדתה" שאני מרבה אף י"ב שאם ראתה י' י"א י"ב תהא זבה גמורה ולא תהא תחלת נדה בראיית י"ב אלא מצטרף לזיבה: **יום י"א.** שהוא ראוי לספירת זיבה "או כי תזוב" דזיבה רביעי מתרבי "מאו כי תזוב" ולאותה זיבה משכי ימי ספירה עד י"א: **ואין לי.** שתקרא זבה לטומאה אלא רואה שלשה רצופין: **ת"ל ימי.** "כל ימי זוב טומאתה כימי נדתה תהיה": **טמאה.** מלמד שמטמאה את בועלה כנדה שמפורש בה "אשר ישכב איש וגו'": **היא שאינה מטמאה.** בשלש ראיות ביום אחד טומאת זוב גמור לקרבן כאילו ראתה שלשה ימים אבל זב מטמא בין בג' ראיות ביום אחד בין בג' ימים רצופין כבב"ק בפ' כיצד הרגל (דף כד.) **ואין לי.** שעושה משכב ומושב בימים שאחר הנדה אלא הרואה שלשה ימים שני ימים מנין: **ת"ל.** כל המשכב אשר (ב) ישכב עליו כל ימי זובה כמשכב נדתה: **יהיה לה.** הוסיף לה הויה של שמור: **הוא שאינו סופר אחד לאחד.** זב בעל ראייה אחת כבעל קרי וטובל בו ביום סופר שבעה לשנים: **אלמא קראי נינהו.** כל דין י"א שבין נדה לנדה מכאן למדנו שהן י"א יום והרואה בהם ג' הרי זו זבה, והרואה בא' בב' סופרת יום כנגד יום, ולסוף י"א מתחילין ימי נדה אם תראה אחד משב שבת והוא שהרי לא רבינן לדין יום זבה אלא י"א ומכאן ואילך הרי היא בדין פרשה ראשונה דכתיב בה "שבעת ימים תהיה בנדתה": **לרבי עקיבא קראי.** דלא גמר הך הלכתא הלכה למשה מסיני דקאמר ר' אלעזר בן עזריה וכי היכי דיליף תלי לוג שמן לתודה מקראי הכי נמי יליף אחד עשר יום שבין נדה לנדה מקראי: **ביממא.** ראתה ביום תהיה זבה, כדכתיב (ויקרא טו) "ימים רבים" אבל ראתה בלילות לא תהא זבה: **ליל שמיני.** שהרי ימי נדות כל שבעה עד הלילה כדכתיב "שבעת ימים תהיה בנדתה": **סמוך לנדתה.** **הלכות.** משנה ובריית' הלכה למשה מסיני:

אין לי אלא יום אחד מנין לרבות מופלג שנים ושלשה. אגב ריהטא נקט שנים דשנים היינו יום שני לימי זיבה דהיינו מופלג יום אחד שריבה כבר דהא מני ואזיל עד י' וי"א וא"כ שנים היינו שני: **הוא** שמטמא בראיות כבימים אינו דין ט'. תימה דאיכא למפרך מה להיא שכן מטמאה באונס והכי אמרינן בריש פרק בנות כותים (לעיל לג:) דלא ילפינן מהדדי וכן לקמן דקאמר מה הוא שאינו סופר אחד לאחד ט' איכא למפרך מה להוא שכן מטמא בראיות כבימים מיהו בזה מצינן שפיר למילף דלגבי ספירה אחמיר רחמנא באשה מבאיש ולענין ספירה עביד שפיר ק"ו הואיל ולענין ספירה מצינו שהחמיר באשה מבאיש ונ"ל שאינו קל וחומר גמור אלא כמו גילוי מילתא בעלמא נגלות זה על זה ול"ע דאיכא מקומות דאיכא תרי קראי לדם נדות ולזיבות ויש מקומות דנפקא מחד קרא:

ת"ל כל ימי (ג) נדתה. תימה דהך מוקמינן כר"ע אלמא ר"ע קא דריש כל וכן בשלהי פ' התערובת (זבחים פב.) דריש ר"ע כל וא"כ כי קאמר בפסחים פרק אלו עוברין (דף מג:) מאן שמעת ליה דדריש כל ר' אליעזר הוא דלמא ר"ע הוא דדריש נמי כל ויש לומר דאין לדמות דרשות דכל להדדי דיש כל דשייך למדרש לכ"ע והאי דשמעתין דלמניא מדרש שפיר דמדימי למניא כל נמי למניא:

תנא דבי אליהו כל השונה הלכות. אית ספרים דלא גרסינן ליה מיהו בפירוש רש"י איתא ור"ת הגיהו בספרו וכן נראה דאיידי דאיירי לעיל בהלכתא מייתי לה לסיים בדבר טוב ואיתא נמי כן במגילה פרק בתרא (דף כח:) והכי נמי אמרינן באין עומדין (ברכות לא.) שכן מצינו בנביאים הראשונים שסיימו דבריהן בדברי שבח ותנחומין:

הדרן עלך תינוקת וסליקא לה מסכת נדה

פד א מיי' פ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ב:

פה ב מיי' פ"ג מהל' מטמאי משכב ומושב הל"ח ופ"ד מהל' איסורי ביאה הל"ב:

פו ג מיי' פ"ב מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ג:

פז ד מיי' פ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ט ופ"א מהל' מטמאי משכב ומושב הל"ב:

פח ה מיי' פ"ו מהל' איסורי ביאה הל"ח והלכה ט:

[וע' תוס' מנחות ט: ד"ה אמר ותוס' זבחים פב. ד"ה פ"ל ותוס' פסחים מג: ד"ה מאן ותוס' מנחות יט. ד"ה קומץ]

תוספי הרא"ש

מנין לרבות שני ושלישי כו'. מדקא חשיב עד עשירי ואחד עשר אלמא האי שני הוא יום שני לימי זיבה וכדי נסבה דהיינו מופלג יום א' מנדתה וכבר ריבה אותו מאו כי תזוב אלא אגב ריהטא הזור וכפלו בהדי אחריני: **מנין לרבות יום י"א (יום).** ומ"ד לא מרבינן ראוי לספירה אלא לעיקר זיבות הכתובה בפסוק אבל לא לספירה דמרבינן מאו כי תזוב: **ומה היא** שאינה מטמאה בראיות כבימים. והיכא מה להיא שכן מטמאה באונס כו' ובסמוך דקאמר ומה הוא שאין סופר אחד לאחד וכו' איכא למיפרך מה להוא שכן מטמא בראיות כבימים כדאמרינן בריש בנות כותים דלא ילפי מהדדי מכח הנך פירכי. וי"ל דאינו סומך עיקר על הק"ו אלא כמו ילמד סתום מן המפורש. ויש דברים דילפי מהדדי כדמפרש בריש בנות כותים: **תאנא** דבי אליהו כל השונה הלכות. איידי דאיירי לעיל בהלכות י"א שהוא הל"מ קא מייתי לה הבא כדפרש"י. הלכות משנה ובריית' והלכה למשה מסיני. ומיהו לא שייכא כל כך הבא ספי מבשאר דוכתי דלא מייתי לה אגב גררא זו אלא משום דניחא ליה לסיים בדבר טוב כדאמרינן באין מעמידין שכן מצינו בנביאים הראשונים שסיימו בדברי שבח ותנחומין: סליק פרק תינוקת בס"ד ובסליקותיה מסכת נדה ברחמי שמיא

ויקרא טו: כה
ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה או כי תזוב על נדתה כל ימי זוב טומאתה כימי

לפי' גי' רש"י צריך למחוק סימנים אלו וכצ"ל לקמן מנין לרבות י"א ת"ל על נדתה ולקמן א"ל עלך אמר קרא בלא עת נדתה סמוך לנדתה כו' וכ' הש"ל

(נימוק) נדתה תהי' טמאה היא

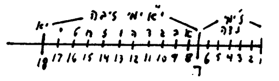

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וראוי לזיבה להצטרף עם ב"ג אם לא ראתה וכו' ז' נקיים עד עשירי שיהו נמי: (ב) ד"ה ת"ל כל המשכב אשר תשכב: (ג) תוס' ד"ה ת"ל כל ימי זובה כמשכב נדתה תימה:

ויקרא טו: כו
כל המשכב אשר תשכב עליו כל ימי זובה כמשכב נדתה יהי' לה ...

שבועות ד.

[ילקוט איתא ר' ישעיה]

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' ומנין שהוא עושה משכב ומושב. מלת שהוא נמחק. וכצ"ל שהיא כצ"ל וכ"ה בנ"ב: ב] שם יכול תספור שבעה לשנים. נ"ב ע' מ"כ וקרבן אהרן דף קט ע"א וע"כ: ג] רש"י ד"ה וראוי לזיבה וכו' דהיינו בג"ד כאן כס"ד ואח"כ מה"ד אף אני וכו' משכי ז' נקיים עד עשירי שיהו וכו' כצ"ע:

הדרן עלך תינוקת וסליקא לה מסכת נדה

הכותב נסים מליכה ן' כה"ר אברהם מליכה נ"ע

אחר השלמת המסכת יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך:

*) **הדרן** עלך מסכת נדה והדרך עלן דעתן עלך מסכת נדה ודעתך עלן לא נתנשי מינך מסכת נדה ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי:

יאמר כן שלש פעמים ואחר כך יאמר זה:

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא **) תנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאויבי תתכמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחוקיך למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני: ברוך אתה יי למדני חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלין שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר אנו רצים והם רצים אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון לפניך ה' אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת נדה כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם: ותתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך: כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד: ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה בגוה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא, ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמיה דקודשא. בריך הוא לעילא מן כל ברכתא ושירתא תושבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון ועל כל מאן דעסקין באורייתא. די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא להון ולכון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני רויחי ופורקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: עושה שלום במרומיו הוא יעשה ברחמיו שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

א) פי' כהן על זה תמצא בספר כתיים שחיבר אחי כגאון מכ"ל מפרלא בספר זכיות ח"ב פ"ג. ב) בגיוגמא וסוף הסוכה מכמ"ל ד"ל וכן בסוף יש"ש בב"ק כתוב למוש על הוכרת שמות עלוו.